

Zes vragen aan collega's

Oproep

In 2015 verscheen onder redactie van Erwin van Meekeren en Jan Baars het boek *De ziel van het vak*, waarin meer dan dertig ervaren klinici hun visie geven op werkelijk contact tussen patiënt en behandelaar. In het juninummer 2016 van dit blad werd dit boek besproken door Arnout ter Haar.

De redactie van *Groepen* wil op dit thema voortborduren, en wil graag van collega's horen wat de ziel van het groepstherapievak is. Slechts zes vragen hoeft u te beantwoorden, dat zal niet veel tijd kosten.

Stuur uw reactie per e-mail naar nvgp.7@planet.nl of per post naar het nieuwe adres van het NVGP-secretariaat: Maliebaan 87, 3581 CG Utrecht.

Uw antwoorden kunnen gebruikt worden voor publicatie in ons tijdschrift.

Bas Frelier is psychiater bij De Waag, centrum voor ambulante forensische geestelijke gezondheidszorg (ggz) in Amsterdam. De Waag biedt gespecialiseerde zorg voor mensen met grensoverschrijdend of strafbaar gedrag, zoals agressief gedrag of seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Bas Frelier

1. Door wie of wat werd u gegrepen voor het vak van groepspsychotherapeut?

Recent zag ik de prachtige documentaire *Yalom's cure*. Ik ben vrijwel zeker dat psychiater en schrijver Irvin Yalom degene is geweest die mij heeft aangezet om groepspsychotherapeut te willen worden. Ooit was ik aanwezig bij een video-conference die de Stichting Assistenten Psychiatrie had georganiseerd om jonge psychiaters vragen aan Yalom te laten stellen. Zodoende kon ik hem persoonlijk zeggen dat zijn boek *Existential psychotherapy* van onschatbare waarde voor mij is geweest. Ik koester dit moment. Naast dit standaardwerk, waarin hij filosofie en psychotherapie verenigt en dit toegankelijk

en inzichtelijk weet te maken, komt ook het boek *Groepspsychotherapie in theorie en praktijk* van zijn hand. Dit boek is de Gouden Standaard voor elke groepstherapeut.

2. Wat is volgens u de kracht van therapiegroepen?

Wij allemaal, dus ook onze patiënten in de groep, kunnen het gevoel hebben 'anders dan anderen' te zijn. We kunnen ons hierdoor onbegrepen of eenzaam voelen. Hoewel strikt genomen natuurlijk niemand hetzelfde is, kan dit gevoel toch tot diepe eenzaamheid en isolatie leiden. Ongezond gedrag (verslaving) of psychische ziekten (angst en depressie) kunnen hieruit voortkomen en zijn vaak aanmeldredenen voor een therapie. Wat mij betreft gaat groepstherapie over het verkrijgen van het inzicht dat existentiële eenzaamheid een normaal alledaags fenomeen is, waarbij onderling contact en het aangaan van verbindingen met anderen kunnen zorgen voor verlichting.

3. Wat was het mooiste moment in uw werk?

Er is niet één mooiste moment. Ik hou ervan als de sfeer ontstaat waarin groepsleden elkaar ondervragen, aanspreken, corrigeren en het onderlinge contact beginnen te koesteren. Je kent het denk ik wel: die momenten dat je een beetje achterover kunt leunen omdat de groep goed aan het werk is en je je een beetje trots gaat voelen dat de groep het zo goed doet.

4. Wat was het moeilijkste moment?

Een opstartende groepstherapie kan lastig zijn. Zeker op een forensisch psychiatrische

polikliniek, waar ik werkzaam ben. Ik behandel agressief gedrag veelal individueel; seksueel grensoverschrijdend gedrag wordt bij ons juist vaak in groepsvorm behandeld. Groepsleden zijn aan het begin vaak op hun hoede, waardoor de therapie wat laat op gang kan komen.

De laatste jaren draai ik met mijn co-therapeute de groepsbehandeling 'Downloaders van kindermisbruikplaatjes'. Deze groepsbehandeling is semi-gestructureerd en gesloten: 26 wekelijkse sessies en vier maandelijks terugkombijeenkomsten aan de hand van een werkboek. De insteek is, kort gezegd, tweeledig: enerzijds dienen de groepsleden de vraag 'hoe ben ik tot dit gedrag gekomen?' te kunnen beantwoorden. Een pedofiele interesse kan een oorzaak zijn, maar er zijn nog tal van andere oorzaken te bedenken, zoals een pornoverslaving, eenzaamheid of verzameldrang. Een individuele presentatie over het 'hoe en waarom' gebaseerd op het Risk-Need-Responsivity (RNR) model volgt voor elk van de groepsleden. Anderzijds werpen wij een blik op de toekomst volgens het Good Lives-model: 'wat heb ik nodig in mijn leven (of wat heb ik tot nu toe nagelaten) om voor altijd te stoppen met downloaden van deze plaatjes?'. Opzettelijk gebruiken wij overigens voor kinderporno de term 'kindermisbruikplaatjes'. Namelijk, van groot belang voor de groepsleden is het inzicht, dat zij getuige zijn geweest van een misdrijf, te weten gefilmd kindermisbruik dat op internet is geplaatst en verspreid. Zij moeten erkennen dat zij, door er naar te kijken, dit proces in stand hebben gehouden.

Mijn ervaring is dat aanvankelijk niemand de groep in wil, maar tegen het eind niemand de groep wil verlaten.

*5. Heeft uw werk uw kijk op
groepsprocessen in de samenleving
beïnvloed?*

Ik denk van wel. Je ziet vaak op het wereldtoneel dezelfde processen ontstaan als in de groep: een zondebok nodig hebben, het vormen van bondjes, projectie van onverwerkt gevoel of trauma. Het zou mooi zijn wanneer iemand uit ons vak in de Nederlandse media de actualiteit zou kunnen duiden vanuit een groepspsychotherapeutisch kader.

*6. Bent u wel eens uit de bocht gevlogen als
groepspsychotherapeut?*

Ik deed een groepsbehandeling met daders van seksueel misbruik tezamen met exhibitionisten. De problematiek bleek behoorlijk van elkaar te verschillen en ging niet goed samen.